

ΣΤΗΝ ΑΒΥΣΣΟ

Δυὸ ὥρες περπατοῦσαν κι' ὁ δυνατὸς ἀέρας δὲν ἔπαυε. Σφουρίζοντας, βουίζοντας τοὺς χτύπαι μὲ δύναμη κι' ἄλλοτε σὲ ξαφνικὸ ξέσπασμα λύσσας, τοὺς ἔσπρωχνε μὲ μανία σὰ νὰ ἤθελε νὰ τοὺς γκρεμίση κάτω στὶς ρεματιές. Ἐκλείναν τὰ μάτια νὰ φυλαχτοῦνε, ἔσκυβαν, τυλιγόντουσαν στὰ ρούχα τους. Τὰ κλαριά τριγύρω, τὰ χαμόδεντρα παράδερναν κι' αὐτὰ καὶ πηγαιναν νὰ φύγουν ἀπ' τὴ θέση τους. Ψηλότερα στὶς ράχες, στὶς κορφές ποῦ καὶ ποῦ κανένα μαδημένο δεντρᾶκι, ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ βορῆᾶ τὸ εἶχε λυγίσει, ἔμοιαζε σὰ νὰ χαροπάλευε. Στὸν οὐρανὸ κάτι σταχτιά σύννεφα ἔτρεχαν βιαστικὰ σὰ νὰ κυνηγιόντουσαν.

Ἦταν μιὰ συνοδεία παράξενη. Μπροστὰ ἓνας παπάς, καβάλα σ' ἓνα μουλᾶρι, μελαχροινός, μ' ἓνα μαῦρο γενάκι καὶ μάτια ὅπου ἔλαμπαν. Πιὸ πίσω μιὰ νέα γυναίκα, γλωμὴ κι' ἀδύνατη, καβάλλα κι' αὐτὴ. Ἐδειχνε ἄρρωστη καὶ γιὰ νὰ μὴ κουράζεται ἀκουμποῦσε σ' ἓνα σακὶ μὲ ἄχυρο, ὄρθιο καὶ καλὰ στερεωμένο πάνω στὸ ζώ. Τελευταῖος ἐπὶ γαίνε πεζὸς ὁ ἀγωγιότης μ' ἓνα ραβδί στὸ χέρι.

— Δὲ θὰ κόψη, Σταμάτη, δὲ θὰ κόψη, εἶπε ὁ παπᾶς στενοχωρημένος. Κι' ἐκύταξε γύρω του.

— Μὴ φοβάσαι, παπᾶ, εἶπε αὐτός. Πρίμος εἶναι, δὲν εἶναι τίποτα. Δὲν εἶναι τίποτα... Ἐβανε μιὰ φωνὴ κι' ἐχτύπησε δυνατὰ τὸ ζώ.

Ἀνέβαιναν μιὰν ἀνηφοριά. Ὁ ἀνεμὸς τοὺς ἔσπρωχνε σὰ νὰ ἤθελε νὰ τοὺς γυρίση πίσω. Ὁ ἀγωγιότης φουσκωμένος λαχάνιαζε, τὰ ζᾶ ἀνηφόριζαν κι' αὐτὰ μὲ κόπο καὶ τὰ πέταλά τους χτυποῦσαν βαρειά στὴ γῆ.

— Πῶς εἶσαι, παπαδιά; ἐγύρισε κι' εἶπε ὁ παπᾶς τῆς γυναίκας του. Κι' ἡ ματιά του ἔδειχνε ὅλη τὴν ἔννοια ποῦ τὸν ἔτρωγε.

— Καλά, εἶπε αὐτὴ μὲ φωνὴ ἀδύνατη κι' ἔγειρε πίσω τὸ κεφάλι κουρασμένη.

Ὁ παπᾶς τὴν κύτταζε κι' ἡ ἀνησυχία του περίσσευε. Τί ἀρώστεια ἦταν τούτη, ποῦ τὴν ἐχτύπησε ἔτσι ἄξαφνα; ἔλεγε μέσα του. Πῶς ἐχλώμιανε! Πόσο φοβισμένος κι' ὁ γιατρός στὸ χωρὸ τοῦ εἶπε νὰ φύγουν ἀμέσως γιὰ τὴν Ἀθήνα! Κι' ἄχ εἶχαν τόσο δρόμο ἀκόμη νὰ κάμουν ὡς κάτου τὸ γιालό! Κι' ἔπειτα ἄλλες τρεῖς ὥρες μὲ τὸ καῖκι.

Θὰ πρόκαμε; Δὲ θὰ πάθαινε ἡ ἄρρωστη μὲ τέτοια κούραση, μὲ τέτοια κόκοκαιρία; "Ἄς βιαζόντουσαν... ἄς ἔφταναν σὲ λίγο...

Ταραζότανε πάνω στὸ ζώ κι' ἐκύτταζε γύρω του. Ὁ ἀέρας ποὺ ἐβουίζε, τὰ σύννεφα ποὺ ἐπύκνωναν, ἡ γκρεμίλες ποὺ ἀνοιγόντουσαν στὰ πόδια τους κι' ἀκόμα ἡ θάλασσα μακρὰ, ποὺ τὴν ἐμάντευε ἀγριεμμένη πῶς τοῦ φόβιζαν τὴν καρδιά καὶ τοῦ φαινόντουσαν σὰ δυνάμεις ἐχθρικές, ἀσπλαγχνές! Γιατὶ ἀφίνεις, θεέ μου τὰ πλάσματά σου ἔτσι ἀνυπεράσπιστα; ἔλεγε μέσα του καὶ πολέμαγε νὰ κούνη τὴ θλίψη του.

Τὸ μονοπάτι ἦταν τώρα ἴσιο, ἡ ἀνηφοριὰ ἔκοβε κι' ἐπήγαιναν γρήγορα.

— Μωρὲ τοῦ διαβόλου ἀέρας! φώναξε ἄξαφνα ὁ ἀγωγιάτης. Ξέρανε πειὰ τὸν τόπο!

Ὁ παπὰς γύρισε καὶ τὸν κύτταξε.

— Δὲ βλέπεις, παπά, δὲ βλέπεις τί ξερατά; Οὔτε χορταράκι! ἀέρας εἶναι τοῦτος γιὰ ὄργη τοῦ Θεοῦ!

— Μὴ λὲς ὅ,τι θέλεις, Σταμάτη, εἶπε ὁ παπὰς ἄτονα. Ποῦ τὴν βλέπεις τὴν ὄργη τοῦ Θεοῦ;

— Ποῦ τὴ βλέπω; Ξεχνᾷς τί πάθαμε τὸ χειμῶνα, παπά; Εἶπαμε τώρα νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τὰ χιόνια κι' ἐπέσαμε στὰ χειρότερα. Τέτοιο μῆνα καὶ δὲ βλέπεις φύτρα! Τί σοδεῖα θὰ μάσουμε μεθαύριο; Τί θὰ φάη ἡ φτώχεια;

— Ὁ Κύριος προνοεῖ γιὰ τὰ πλάσματά του, εἶπε ὁ παπὰς ζωηρὰ σὰ νὰ ἤθελε νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτό του.

— Δὲν ξέρω... ἐγὼ ὅ,τι βλέπω λέω παπά! ἔχω ἄδικο; Δὲν κυτᾶς τίς θάλασσες ποὺ λύσσαξαν κι' αὐτές! Προχτὲς δὲ χάθηκε ἡ βάρκα μὲ τρεῖς νοματέους; Δὲν τσακίστηκε τίς προάλλες τὸ καῖκι μὲ τόσες ψυχές; Προκόψαμε, λέω, παπά! Ὁ θεὸς μᾶς ἄφησε!.. Σκούπισε τὸν ἰδρώτα του κι' ἐχτύπησε τὸ ζώ.

— Ὅλα ἔχουνε τὸ λόγο τους καὶ δὲν μπορεῖς σὺ νὰ τὰ ἐξηγήσης... εἶπε ὁ παπὰς ταραγμένος καὶ τοῦ ἔκαμε νόημα νὰ πάη. "Ἐπειτα γύρισε καὶ κύτταξε ἀνήσυχος τὴν γυναῖκα του.

Εἶχαν φτάσει τώρα σ' ἓνα ἴσιωμα, σ' ἓνα μικρὸ χωροφάκι σπαρμένο. Ἐκείδᾳ, καθὼς ἦταν στὴν καρδιά τοῦ βουνοῦ, ἔκοβε λίγο ὁ ἀέρας καὶ σταμάτησαν νὰ πιοῦνε νερό. Μιὰ βρυσούλα ἦταν στὴν ἄκρη καὶ παρέκει ἓνα καλυβάκι ἔρημο. "Ἐνα ἄλογο δεμένο ἔβροσκε ἀπ' ἔξω καὶ πιὸ πέρα μιὰ προβατίνα. Ὁ ἀέρας τῆς σήκωνε τὸ λερὸ μαλλὶ κι' αὐτὴ πότε-πότε ἔβγαζε ἓνα βραχνὸ «μπέεεε» κι' ἐκύτταζε ἔμπρός της.

Ἦπιε ὁ Σταμάτης νερό, ἔδωσε τοῦ παπαῦ, ἔδωσε τῆς γυναικας κι' ἐτράβηξαν πάλι τὸ δρόμο τους. Πῆραν τὸν ἀνήφορο καὶ ζύγωναν στὴ ράχη ἀπ' ὅπου θὰ κατέβαιναν κάτω στὸ γιαιλό. Ἦταν τώρα σιωπηλοὶ καὶ καθέννας νοιαζότανε τὰ δικά του. Ὁ ἀέρας φύσαγε πάλι, φύσαγε σὰ ν'ἀπερνε καινούργια δύναμη. Τὰ σύννεφα ὄλο κι' ἐπύκνωναν κι' ἐσκέπαζαν τὸν οὐρανό.

— Ἔλα, γυναίκα, κάμε κουράγιο κι' ἐφτάσαμε! εἶπε ὁ παπὰς μὲ θλιμμένο χαμόγελο.

Κι' ἀλήθεια εἶχαν βγῆ ψηλὰ στὴ ράχη. Ἀπὸ κάτω σκοῦρα κι' ἀφρισμένη ἀπλωνότανε ἡ θάλασσα καὶ πέρα ὡς πέρα στὴν ἀμμουδιά φαινόντουσαν τ'ἀφρισμένα της κύματα πὸ ἐσποῦσαν. Δυὸ-τρία σπητάκια ἦταν στὴν ἄκρη στὸ γιαιλό κι' ἓνα καίκι δεμένο στὴ σκάλα ἀργοσάλευε.

— Μαύρη ποῦναι ἡ θάλασσα!... Εἶπε ἄξαφνα ἡ ἄρρωστη κι' ἀναστέναξε.

— Σὲ καλό σου... τί ἔπαθες γυναίκα; φώναξε ὁ παπὰς καὶ τοῦ κόπηκαν τὰ γόνατα. Φοβᾶσαι τέτοια θάλασσα; Σοῦ λέω θὰ πᾶμε καλά, θὰ πᾶμε δίχως νὰ καταλάβης τίποτα. Καὶ ταχειά, μεθαύριο... σὰ γένης καλά... θὰ σεργιανίσουμε στὴ χώρα, θὰ δοῦμε τὰ τόσα πράγματα!... τῆς εἶπε σὰ νὰ τὴ νανοῦριζε.

Κεῖνη τὴ στιγμή ἔγινε κάτι τὸ φοβερό. Καθὼς περνοῦσαν ἓνα γκρεμνό, ἡ ἄρρωστη ζαλίστηκε, ἔγειρε ἐμπρός, τὸ ζὼ παραπάτησε κι' ὅπως τ'ὄσπρωχνε ὁ δυνατὸς ἀέρας καὶ τὸ τράβαγε καὶ τὸ βάρος τῆς γυναικας δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῆ καὶ γκρεμίστηκε μαζύ της τὸν κατήφορο. Ἔβανε μιὰ φωνὴ ὁ παπὰς καὶ σὰν τρελλὸς ἐρρίχτηκε πίσω της. Τὸ ἴδιο κι' ὁ Σταμάτης. Ἡ γυναίκα καὶ τὸ ζὼ κύλαγαν, βροντιόντουσαν τὸν κατήφορο, οἱ ἄλλοι ἀναμαλλιασμένοι ἔτρεχαν πίσω τους, ἀρπάζονταν ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα, πηδοῦσαν, ἔπεφταν, σερνόντουσαν. Κλαδιὰ σπάζανε, βρόντοι, σκουξίματα ἀκουγόντουσαν, πέτρες κυλοῦσαν κι' ἔβλεπες τόσες ψυχὲς ὅπου χανόντουσαν βαθειὰ σὰ νὰ τὶς ρούφαγε, σὰ νὰ τὶς κατάπινε ἡ ἄβυσσο!

Τὸ βουητὸ τοῦ ἀέρα ἦταν τώρα σὰν παράπονο. Τὰ κλαδιὰ τριγύρω ἀργοσαλεύανε σὰ νὰποχαιρετοῦσαν κάποιονε. Ἦταν ἡσυχία, ἡ φωνὲς εἶχανε σβύσει καὶ μόνο τὸ ζὼ πὸ ἀπόμεινε, στέκονταν στὸ μονοπάτι ἀκούνητο κι' ἐέντωνε τ' αὐτί του κατὰ τὸν ἐγκρεμνό!

Χ. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ